

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 29. november 2022
(OR. en)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2022/0392(COD)

15400/22
ADD 4

PI 170
COMPET 968
MI 884
IND 520
IA 208
CODEC 1864

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	28. november 2022
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	SWD(2022) 369 final
Teema:	KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT MÕJU HINDAMISE ARUANDE KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE Lisatud dokumentidele: Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, millega muudetakse NÕUKOGU MÄÄRUST (EÜ) nr 6/2002 ühenduse disainilahenduse kohta ja tunnistatakse kehtetuks komisjoni määrus (EÜ) nr 2246/2002, ja Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV disainilahenduste õiguskaitse kohta (uuesti sõnastatud)

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument SWD(2022) 369 final.

Lisatud: SWD(2022) 369 final

Brüssel, 28.11.2022
SWD(2022) 369 final

KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT
MÕJU HINDAMISE ARUANDE KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE

Lisatud dokumentidele:

Ettepanek:
EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,
millega muudetakse NÕUKOGU MÄÄRUST (EÜ) nr 6/2002 ühenduse disainilahenduse
kohta ja tunnistatakse kehtetuks komisjoni määrus (EÜ) nr 2246/2002,

ja

Ettepanek:
EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV
disainilahenduste õiguskaitse kohta (uuesti sõnastatud)

{COM(2022) 666 final} - {COM(2022) 667 final} - {SEC(2022) 422 final} -
{SWD(2022) 367 final} - {SWD(2022) 368 final}

Kommenteeritud kokkuvõte

Mõjuhinnang ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 6/2002 ühenduse disainilahenduse kohta ja tunnistatakse kehtetuks komisjoni määrus (EÜ) nr 2246/2002, ning ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv disainilahenduste õiguskaitsesse kohta (uuesti sõnastatud).

A. Vajadus meetmete järele

Miks? Mis on lahendamist vajav probleem?

Liikmesriikide õigusaktid, millega nähakse ette disainilahenduste kaitse siseriiklikul tasandil, ühtlustati osaliselt [disainilahenduste direktiiviga 98/71/EÜ](#). Täiendusena riiklikele süsteemidele kehtestati 2003. aastal ühenduse disainilahenduse määrusega (EÜ) 6/2002 disainilahenduste ühtne kaitse (st millel on kogu ELis võrdne mõju). Siseriiklike disainilahendusi registreerivad liikmesriikide intellektuaalomandiametid, kuid ühenduse disainilahendusi registreerib ja haldab Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet (EUIPO). Sõltuvalt majandustegevuse territoriaalsest ulatusest võivad ettevõtjad ja autorid seega valida kas siseriikliku või kogu ühendust hõlmava registreeritud disainilahenduse õiguse või taotleda ja säilitada samal territooriumil paralleelset kaitset nii riikliku kui ka ühenduse süsteemi kaudu. „Ühenduse“ all tuleb selles tähenduses mõista ELi.

Peamine lahendamata küsimus on endiselt nähtavate varuosade järelturu kaitsmine. 12 liikmesriiki lubavad selles sektoris vaba konkurentsi, samal ajal kui ülejäänud säilitavad tootjate monopoli, hoolimata disainilahenduste direktiivis sisalduvast soovitusest turg avada.

Disainilahenduste kaitset käsitlevad ELi õigusaktid on pärast vastuvõtmist püsinud praktiliselt muutumatutena. Nende õigusaktide hindamisel ([SWD\(2020\) 264 final](#)) jõuti järeldusele, et ELi disainilahenduste kaitse süsteem toimib üldiselt hästi, kuid on teatavaid puudusi, millega tuleb tegeleda, et muuta see digiajastul eesmärgipäraseks ning ettevõtjate, VKEde (väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate) ja üksikautorite jaoks kättesaadavamaks ja tõhusamaks.

Seepärast teatas komisjon ([2020. aasta teatises](#)), et vaatab läbi disainilahenduste kaitset käsitlevad ELi õigusaktid. Seda läbivaatamist toetasid nii Euroopa Parlament kui ka nõukogu.

Läbivaatamise eesmärk on käsitleda eelkõige kahte peamist probleemi.

1. Kõige olulisem probleem on häired ELi-siseses kaubanduses ja konkurentsitõkked mõnes liikmesriigis seoses remondivaruosadega.
2. Ettevõtjatele, eelkõige VKEdele, ja üksikautoritele on registreeritud disainilahenduste kaitse taotlemine ELi või riiklikul tasandil tehtud raskeks osaliselt vananenud ja keerukate menetluste ning mitteoptimaalsete lõivude tõttu, mida tuleb ühenduse disainilahenduse eest maksta, samuti lahknevad eeskirjad riiklikul tasandil, mis ei ole veel kooskõlas ühenduse disainilahenduste süsteemiga.

Mida selle algatusega loodetakse saavutada?

Algatuse üldeesmärk on edendada panust tipptasemel disaini, innovatsiooni ja konkurentsivõimesse ELis, tagades, et disainilahenduste kaitse süsteem täidab digiajastul oma eesmärgi ning muutub üksikautorite, VKEde ja disainimahukate tööstusharude jaoks kättesaadavamaks ja tõhusamaks. Lisaks on selle eesmärk kujundada lõplikult välja remondivaruosade ühtne turg.

Need üldeesmärgid väljenduvad järgmises kolmes erieesmärgis:

- i) avada varuosade järelturg konkurentile;
- ii) parandada registreeritud ühenduse disainilahenduste kaitse kättesaadavust, tõhusust ja taskukohasust;
- iii) suurendada ühenduse ja riiklike disainilahenduste süsteemide vastastikust täiendavust ja koostalitlusvõimet, eelkõige ühtlustades menetluseeskirju.

Milline on ELi tasandi meetmete lisaväärtus?

Disainimahukad tööstusharud annavad olulise panuse ELi majandusse: aastatel 2014–2016 moodustasid need peaaegu 16 % ELi SKPst ja 14 % kõigist töökohtadest. Algatuse eesmärkide poole

püüdlemine avaldab positiivset mõju sellistele disainimahukatele tööstusharudele, sealhulgas nende panusele tööhõivesse.

Ühenduse disainilahenduste süsteem loodi ja seega saab seda muuta üksnes ELi määрусega. Meetmed, mille eesmärk on laiendada riiklike disainilahenduste eeskirjade ühtlustamise praegust taset, peaksid jätkuma disainilahenduste direktiivi kaudu ja seega saab neid võtta ainult ELi tasandil, võttes arvesse ka vajadust tagada kooskõla registreeritud ühenduse disainilahenduste süsteemiga.

Mis puudutab konkreetset varuosade küsimust, siis ühtset turgu on võimalik lõpule viia ainult ELi tasandil. Rohkem kui 20 aasta pikkune kogemus praeguse disainilahenduste direktiiviga ei ole näidanud tugevat suundumust liikmesriikidevahelisele ühtlustamisele vabatahtlikkuse alusel või tööstuse eneseregulatsiooni kaudu.

ELi tasandi meetmetega saaks seega tagada, et kogu Euroopa disainilahenduste kaitse süsteem muutub ettevõtjate, eelkõige VKEde ja üksikautorite jaoks oluliselt kättesaadavamaks ja tõhusamaks. Remondivaruosade ühtse turu väljakujundamine suurendaks konkurentsi ja tooks olulist kasu tarbijatele, kes saaksid valida konkureerivate madalamate hindadega varuosade vahel.

B. Lahendused

Milliseid seadusandlikke ja mitteseadusandlikke poliitikavariante on kaalutud? Kas on olemas eelistatud variant? Miks?

- **Lähtestsenaarium – muutusi ei ole:** kehtivad eeskirjad ja menetlused jätkuvad.

Varuosade kaitse tagamiseks on järgmised kolm poliitikavalikut.

- **Variant 1.1 – täielik turu vabakslaskmine kõigi disainilahenduste puhul:** täpselt vastavate varuosade turg tuleks avada konkurentile kogu ELis ning seda tuleks laiendada nii olemasolevatele kui ka uutele disainilahendustele.
- **Variant 1.2 – kohene täielik turu vabakslaskmine uute disainilahenduste puhul, millele järgneb vanade disainilahenduste turu täielik vabakslaskmine pärast 10-aastast üleminekuperioodi:** samaneb variandiga 1.1, kuid disainilahendused, mis on välja antud juba enne uue õigusakti jõustumist, oleksid kümneaastase üleminekuperioodi jooksul endiselt kaitstud.
- **Variant 1.3 – turu täielik vabakslaskmine üksnes uute disainilahenduste puhul:** uus kord ei mõjutaks juba enne jõustumist välja antud disainilahendusi, mida oleks lubatud kaitsta maksimaalselt 25 aasta jooksul.

Keerukate registreeritud ühenduse disainilahenduste puhul on ka järgmine variant (mida ühehäälselt toetatakse).

- **Variant 2 – registreeritud ühenduse disainilahenduse lihtsustamine ja ühtlustamine,** näiteks disainilahenduste kujutise nõuete ajakohastamise ja koondtaotluste esitamise lihtsustamine klassi ühtsuse nõude kaotamisega.

Seoses registreeritud ühenduse disainilahenduse mitteoptimaalsete lõivudega on välja pakutud üks variant, millel on kaks allvarianti.

- **Variant 3 – registreeritud ühenduse disainilahenduse madalam registreerimislõiv ja koondtaotluse lihtsustamine:** see mudel võimaldab lihtsamat juurdepääsu registreeritud ühenduse disainilahenduse kaitsele eelkõige VKEde jaoks (odavam õiguse omandamine ja esmakordne pikendamine), takistades samal ajal ettevõtteid hoidmast registris kasutamata disainilahendusi, suurendades hilisema pikendamise lõive.

Allvariant 3.1: ühe registreeritud ühenduse disainilahenduse registreerimislõivu vähendatakse 350 eurolt 250 eurole. Iga täiendava disainilahenduse eest, mis moodustab osa koondtaotlusest, vähendatakse lõivu 125 euroni. Esmakordse pikendamise lõiv on 70 eurot; teise pikendamise tasu on 140 eurot; kolmanda pikendamise tasu on 280 eurot; neljanda pikendamise tasu on 560 eurot.

Alamvalik 3.2: registreerimislõiv on samuti 250 eurot, kuid koondtaotluse iga täiendava

disainilahenduse puhul vähendatakse seda 100 eurole. Kõik pikendamislõivud on suuremad kui praeguses süsteemis. Esmakordse pikendamise lõiv on 80 eurot; teise pikendamise tasu on 160 eurot; kolmanda pikendamise tasu on 320 eurot; neljanda pikendamise tasu on 640 eurot.

Seoses riikide lahknevate eeskirjadega on kaks valikut.

- **Variants 4.1:** siseriiklike õigusaktide osaline täiendav ühtlustamine, mis suurendab kooskõla registreeritud ühenduse disainilahenduste süsteemiga. See võimalus hõlmab disainilahenduste direktiivi sätete lisamist disainilahenduste õiguse valitud aspektide kohta, mida direktiiv veel ei käsitle ja mille puhul sidusrühmad on leidnud, et need vajavad kõige enam vastavusse viimist ühenduse disainilahenduste määrusega (eelkõige menetluste osas).
- **Variants 4.2:** siseriiklike disainilahendusi käsitlevate õigusaktide ja menetluste täielik ühtlustamine. See lähenemisviis põhineks variandil 4.1 ning hõlmaks selle eespool nimetatud komponente, kuid ka disainilahendusi käsitlevate materiaalõiguslike õigusaktide ja menetluste kõiki ülejäänud aspekte, mis on osa ühenduse disainilahenduste määrusest, kuid mitte disainilahenduste direktiivist.

Eelistatakse kombinatsiooni **variantidest 1.2, 2, 3.1 ja 4.1.**

Valikut 1.2 peetakse kõige proportsionaalsemaks selleks, et saavutada ühtsel turul täielik ühtlus, lähtudes turu vabakslaskmise põhimõttest. See on kooskõlas disainilahenduste direktiivis sätestatud varuosade üleminekukorraga, mille eesmärk on varuosade turg ELis täielikult vabaks lasta.

See võimalus on kooskõlas ka komisjoni eelmises, 2004. aastal esitatud ettepanekus väljendatud kavatsusega ning samuti on see kooskõlas määrusega (EL) nr 461/2010 (mootorsõidukite grupierandi määrus) ja täiendab seda monopolidevastases valdkonnas. Varuosade turu vabakslaskmine aitaks monopolidevastast korda autotööstuse järelturul tegutsevate ettevõtjate ja tarbijate huvides täielikult ära kasutada.

Variants 1.2 on kooskõlas ka kestlike toodete algatuse raames tehtud jõupingutustega parandamise ja ringmajanduse edendamiseks ja täiendab neid ning on kooskõlas intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepinguga (TRIPS).

Variants 2 koos variandiga 3.1 muudaks registreeritud ühenduse disainilahenduse kaitse ettevõtjatele kättesaadavamaks ja taskukohasemaks (pidades sammu tehnoloogia arenguga) ning avaldaks märkimisväärset positiivset mõju ja selget kasu ettevõtjatele, eelkõige VKEdele ja üksikautoritele.

Variants 4.1 muudaks eelkõige peamiste menetluseeskirjade lisamisega disainilahenduste direktiivi kooskõlas ühenduse disainilahenduste määrusega disainilahenduste kaitse saamise ettevõtjate ja autorite jaoks kõigis liikmesriikides lihtsamaks ja vähem kulukaks, sealhulgas registreeritud riiklike ja ühenduse disainilahenduste süsteemide kombineeritud kasutamise kaudu.

See variants mõjutaks soodsalt ka EUIPO ja riiklike intellektuaalomandiametite koostööd tavade suurema lähendamise hõlbustamisel ja ühiste vahendite väljatöötamisel uutes valdkondades, mida soovitakse ühtlustada (nt disainilahenduste kehtetuks tunnistamine). See lubab tuua disainilahenduste kaitsesüsteemide kasutajatele täiendavat puhaskasu, parandades samal ajal nende vastastikust täiendavust ja koostalitlusvõimet.

Analüüs ja varasemad kogemused vabatahtlike lähenemistega on viinud komisjoni järelduseni, et kõiki eelistatud valikuid tuleks rakendada disainilahenduste direktiivi ja ühenduse disainilahenduste määruse seadusandlike muudatuste kaudu.

Kes millist valikut toetab?

ELi disainilahenduste kaitse süsteemide kavandatud ajakohastamist, ühtlustamist ja edasist kooskõlla viimist ELis valikutega 2, 3 ja 4.1.b toetavad tugevalt liikmesriikide ametiasutused, Euroopa Parlament, disainimahukad tööstusharud, disainilahenduste õiguste omajate ühendused ning intellektuaalomandi valdkonna juristid ja esindajad.

Varuosade järelturul avamist valiku 1.2 tähenduses toetavad tugevalt sõltumatud varuosade tootjad ja

turustajad, nende huve esindavad ühendused, akadeemilised ringkonnad ja tarbijaorganisatsioonid.

C. Eelistatud valiku mõju

Millised on eelistatud poliitikavariandi (kui see on olemas, vastasel korral peamiste poliitikavariantide) eelised?

Tarbijatele: varuosade järelturu vabakslaskmine variandi 1.2 kaudu tähendaks 340–544 miljoni euro suurust kokkuhoidu. See kokkuhoid saavutatakse täielikult pärast kavandatud 10-aastast üleminekuperioodi. Selle ajavahemiku jooksul suureneks saadav kasu igal aastal 4–13 miljoni euro võrra.

Disainilahenduste kaitset taotlevatele ettevõtjatele ja üksikisikutele: registreeritud ühenduse disainilahenduse lõivude kohandamine valiku 3.1 alusel muudaks põhijuurdepääsu registreerimisele vähem kulukaks ja tooks disainilahendusi kaitsvatele isikutele 5–10 aasta jooksul aastas kaasa 6 miljoni euro suuruse kokkuhoiu.

Registreeritud ühenduse disainilahenduste süsteemi lihtsustamine ja ühtlustamine valiku 2 alusel hõlbustaks juurdepääsu registreerimisele, tagades samal ajal suurema prognoositavuse ja õiguskindluse. Niivõrd, kui see on mõõdetav, tähendaks see 1,6 miljoni euro suurust kokkuhoidu aastas, mis tuleneb disainilahenduse kujutise nõuete ajakohastamisest ja laiendatud võimalusest esitada koondtaotlus.

Eeskirjade täiendav ühtlustamine valikuga 4.1 muudaks disainilahenduste kaitse saamise ettevõtjate ja autorite jaoks kõigis liikmesriikides lihtsamaks ja vähem kulukaks, sealhulgas registreeritud riiklike ja ühenduse disainilahenduste süsteemide kombineeritud kasutamise kaudu. See suurendaks prognoositavust (vähem vajadust väliseksperptide järele), aitaks vähendada intellektuaalomandi portfelli haldamise kulusid ja hõlbustaks selliste registreeritud disainilahenduste tühistamist, mis ei vääri kaitset.

EUIPO-le: menetluste lihtsustamine ja ühtlustamine valiku 2 abil võimaldaks EUIPO-l ühenduse disainilahenduse toiminguid tõhusamalt teha (oleks vähem puudulikke taotlusi, mida peab menetlema; töövood ja *back office*'i IT-maastik toimiksid sujuvamalt tänu ühtlustamisele ELi kaubamärgimenetlustega). See hõlbustaks veelgi EUIPO ülesannet edendada koostöös riiklike intellektuaalomandiametitega tavade ja töövahendite lähendamist (EUIPO toimib võrdlusalusena).

Liikmesriikidele ja riiklikele intellektuaalomandiametitele: eeskirjade täiendav ühtlustamine valiku 4.1 kaudu võimaldaks riiklikel intellektuaalomandiametitel muutuda ELi kahetasandilises disainilahenduste kaitse süsteemis atraktiivsemaks ja konkurentsivõimelisemaks. Eeskirjade ulatuslikum ühtlustamine võimaldaks neil ametitel saada kasu laiendatud koostööst EUIPOga, et edendada tavade ja töövahendite lähendamist.

Millised on eelistatud poliitikalikute (kui see on olemas, vastasel korral peamiste poliitikalikute) kulud?

Mootorsõidukite tootjatele: otsesed kulud puuduvad, kuid varuosade järelturu vabakslaskmine tooks kaasa sissetuleku vähenemise, mis vastab tarbijate eeldatavale säästule.

Disainilahenduste kaitset taotlevatele ettevõtjatele ja üksikisikutele: uuendatud disainilahenduste kaitse süsteemid nõuaksid mõningast kohanemist uute eeskirjadega, sealhulgas õppeprotsessi.

EUIPO-le: lihtsustamine valiku 2 kaudu (koondtaotluse esitamise võimaluse laiendamine) ja tasude kohandamine valikuga 3.1 tooks kaasa tulude vähenemise, mis vastab ettevõtjate ja üksikisikute kokkuhoiule väiksemate lõivude tõttu. Valikutega kaasneksid (väikesed) rakendusculud, et kohendada töövoogu ja IT-protsesse.

Liikmesriikidele ja riiklikele intellektuaalomandiametitele: eeskirjade täiendav ühtlustamine valiku 4.1 alusel, eelkõige menetluste valdkonnas (nt ametiasutustes läbiviidava kehtetuks tunnistamise menetluse kehtestamine), toob kaasa rakendusculud. Neid kulusid peetakse siiski nii talutavateks kui ka proportsionaalseks.

Milline on mõju ettevõtjatele, VKEdele ja mikroettevõtjatele?

Registreeritud Ühenduse disainilahenduste menetluste lihtsustamine variandi 2 kaudu ja registreeritud ühenduse disainilahenduste lõivude kohandamine variandi 3.1 alusel oleks eriti kasulik VKEdele, hõlbustades juurdepääsu disainilahenduste registreerimisele ja disainilahenduste registreerimist esialgseks viieks või kümneks aastaks ning muutes selle taskukohasemaks. Võrreldes suurettevõtetega esitavad VKEd disainilahendusi vähem ja valivad ka lühemad kaitseperioodid.

Variant 4.1 hõlbustaks ka disainilahenduste kaitse kättesaadavust liikmesriikides (sealhulgas riiklike ja ühenduse disainilahenduste süsteemide kombineeritud kasutamise kaudu tänu nende suuremale koostalitlusvõimele), seda eelkõige VKEde jaoks. See tuleneks ka suuremast prognoositavusest ja õiguskindlusest, sest väiksemad ettevõtjad sõltuvad rohkem välistest õiguseksperitidest.

Ametiasutustes läbi viidavate kehtetuks tunnistamise menetluste kehtestamine aitaks eelkõige VKEdele tõhusamalt kõrvaldada disainilahenduste registrist kehtetud disainilahendused.

Kas on ette näha märkimisväärset mõju riigi eelarvetele ja ametiasutustele?

Liikmesriikide intellektuaalomandiametitel tekiks minimaalsed ja proportsionaalsed rakenduskulud eeskirjade suurema ühtlustamise tõttu, eelkõige projekteerimismenetluste puhul.

Kas on oodata muud olulist mõju?

Muud olulist mõju ei ole oodata.

D. Järeelmeetmed**Millal poliitika läbi vaadatakse?**

Viis aastat pärast määruse täielikku kohaldamist esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja Euroopa Liidu Nõukogule aruande määruse rakendamise kohta.